

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ УСПІШНОЇ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Радомська Т.В.,

*студентка юридичного факультету, кафедри державно-правових дисциплін
ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”, м. Київ, Україна
e-mail: eu.ua.consult@gmail.com*

Сучасні умови ведення бізнесу, зокрема, зовнішньоекономічної діяльності зумовлюють перегляд існуючих підходів, пошуку і розвитку тих напрямів діяльності, які в умовах пандемії зможуть бути ефективними.

Серед факторів, які раніше впливали на зовнішньоекономічну діяльність українських підприємств додалось ще і розгортання в світі пандемії COVID-19, що спричинило суттєві зміни в життєдіяльності населення світових країн та вплинуло на зниження ділової активності. На сьогоднішній день можемо спостерігати зріст обсягів електронної комерції по всьому світі, що вже призвело до переорієнтації підходів у веденні зовнішньоекономічної діяльності.

Одним із завдань Плану з реалізації Експортної стратегії України (“дорожньої карти” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. №1017-р. [5], є розвиток інфраструктури електронної комерції з метою полегшення експорту товарів роздрібної торгівлі через Інтернет шляхом гармонізації законодавства України з питань електронної комерції із законодавством Європейського союзу.

Закон України від 03.09.2015 р. “Про електронну комерцію” (із змінами) [2] визначає організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції в Україні, встановлює порядок вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем та визначає права і обов’язки учасників відносин у сфері електронної комерції.

В українському законодавстві термін “електронна комерція” [2] визначається як відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру.

Розуміння терміна “електронна комерція” Комісією Організації Об’єднаних Націй з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) є значно ширшим і охоплює всі види комерційної діяльності, що здійснюється шляхом обміну інформацією, створеною, надісланою, отриманою та збереженою електронними, оптичними чи схожими засобами, включаючи, але не обмежуючись, електронний обмін даними (ЕДІ), електронну пошту, телеграму, телекс або телефакс [6].

Зауважимо, що в електронній комерції залишаються невирішеними ряд проблем, які важливі для правильної організації даного виду господарської діяльності та правового захисту сторін у цих відносинах. Зокрема:

1. підтвердження отримання акцепту чи іншої комп'ютерної інформації, в тому числі рекламного характеру, переданої засобом інформаційних технологій, а також проблема індивідуалізації суб'єкта, що провадить діяльність у мережі.

2. Застосування електронного підпису [3] [4].

3. Вибір законодавства, яке належить застосовувати до випадків виникнення спорів, оскільки мережа є транскордонною.

4. Забезпечення захисту персональних даних та заборона щодо їх поширення без згоди будь-кого з учасників.

5. Неврегульованість ведення бухгалтерського обліку на підставі електронних документів.

Водночас можемо констатувати не врегульованість комплексу відносин, пов'язаних із використанням електронної інформації в таких сферах, як: митне оформлення та оподаткування, електронні платіжні системи, захист інтелектуальної власності, безпека, конфіденційність і т.д.

Серед інших заходів, які в перспективі вирішать проблемні питання та забезпечать ефективне правове регулювання електронної комерції, варто вказати наступні:

1. Необхідно в законодавстві, що регулює господарську діяльність, визначити механізми укладання та виконання господарських договорів з використанням Інтернету та легалізувати способи взаєморозрахунків, які при цьому застосовуються. Тобто юридично визнати електронний договір [1].

2. Обов'язково передбачити гарантування судового захисту прав особам, які здійснюють електронну комерцію, та споживачів такого виду торгівлі.

3. Закласти та чітко виписати питання захисту прав споживачів в електронних договорах в умовах електронної комерції.

4. Необхідно удосконалити та привести у відповідність до відповідного регламенту ЄС захист персональних даних в умовах електронної комерції та передбачити відповідальність за порушення встановлених норм. Врахувати положення GDPR, що вважається кращою практикою у сфері регулювання відносин, пов'язаних із обробкою та захистом персональних даних.

5. Потрібно передбачити захист прав інтелектуальної власності в частині захисту прав на знак для товарів і послуг, який буде передбачати заборону подальшого перепродажу товару, позначеного певним знаком, без згоди володільця даного знаку.

6. Необхідно передбачити можливість он-лайн вирішення спорів, що можуть виникати між сторонами електронної комерції.

Таким чином, прийняття невідкладних заходів щодо вдосконалення українського законодавства у сфері правового регулювання електронної комерції є надзвичайно актуальним. Такі заходи особливо актуалізуються в

контексті гармонізації законодавства України із законодавством ЄС. Це надасть українським підприємцям можливість стати повноправними учасниками електронного ринку Європейського союзу.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2003, №18, №19-20, №21-22, ст.144
2. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015р., із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017р., із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>
4. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003р., із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
5. Експортна стратегія України (“дорожня карта” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017>
6. Актуальні проблеми господарського права (особлива частина): підручник/за ред. В.С. Щербини, В.В. Резнікової. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2018-672 с.